

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Γενικά

Το δημοτικό τραγούδι δεν είναι δημιούργημα ενός ατόμου, αλλά πλάθεται από τον ίδιο το λαό. Αυτοσχέδιοι στιχουργοί συνέθεταν τραγούδια που στη συνέχεια διαδίδονταν προφορικά. Γι' αυτό τα δημοτικά τραγούδια διασώζονται σε πολλές διαφορετικές **παραλλαγές** ανάλογα με τον τόπο, διαφορετικές δηλαδή μορφές του ίδιου τραγουδιού. Το δημοτικό τραγούδι αποτελεί μια διαχρονική παρουσία, δεν μπορεί να ενταχθεί σε μια συγκεκριμένη περίοδο της ιστορίας της λογοτεχνίας και συνδέεται με τη μουσική και το χορό.

Τα χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού

1. Μέτρο ιαμβικό, στίχος δεκαπεντασύλλαβος που χωρίζεται σε δύο ημιστίχια (8+7 συλλαβές). Στο ιαμβικό μέτρο χωρίζουμε ανά δύο συλλαβές από τις οποίες τονίζεται η δεύτερη.

π.χ.

Σαρά-ντα πέ- ντε μά- στοροι- \κι εξή-ντα μα-θητά-δες –Ο στίχος είναι ιαμβικός (λόγω μέτρου), δεκαπεντασύλλαβος (λόγω αριθμού συλλαβών), παροξύτονος (ο τόνος της τελευταίας λέξης στην παραλήγουσα) και χωρισμένος σε δύο ημιστίχια.

2. Έλλειψη ομοιοκαταληξίας

3. Η αρχή της ισομετρίας. Κάθε στίχος εκφράζει ένα πλήρες και ολοκληρωμένο νόημα.

4. Επανάληψη του α' ημιστίχιου στο β'.

Π.χ. εδώ είσαι σκλάβα του πασά, σκλάβα των Αρβανίτων.

5. Γλώσσα ζωντανή και παραστατική, λόγος λιτός και πυκνός, κυριαρχία ρήματος και ουσιαστικού.

6. Ο νόμος των τριών. Αναφέρονται τρία πράγματα-πρόσωπα- έννοιες από τα οποία συνήθως δίδεται έμφαση στο τρίτο.

7. Τα άστοχα ερωτήματα (προωθούν την εξέλιξη της ποιητικής αφήγησης και κορυφώνουν την ποιητική ένταση). Στη συγκεκριμένη τεχνική διαπλέκονται 4 στίχοι

στ.1 Αναφέρεται αόριστα ένα γεγονός που δημιουργεί τα ερωτήματα – απορίες που ακολουθούν

στ.2 Διατυπώνει την απορία με τη μορφή άστοχου ερωτήματος

στ.3 Αίρεται, παύει να ισχύει το ερώτημα που διατυπώθηκε πριν

στ.4 Δίνεται τελικά η λύση στο ερώτημα-απορία

π.χ

Αχός βαρύς ακούγεται, πολλά τουφέκια πέφτουν

Μήνα σε γάμο ρίχνονται, μήνα σε χαροκόπι;

Ουδέ σε γάμο ρίχνονται, ουδέ σε χαροκόπι

Η Δέσπω κάνει πόλεμο με νύφες και μ'αγγόνια.

8. Σταθεροί εκφραστικοί τρόποι (μοτίβα). Στίχοι ή φράσεις που επαναλαμβάνονται σε πολλά δημοτικά τραγούδια

9. Παμψυχισμός (Τα άψυχα συμπεριφέρονται ως ανθρώπινες οντότητες- μπορεί να αναφερθεί και ως προσωποποίηση)

10. Συμβατικά πρόσωπα (τα πουλιά λειτουργούν ως μαντατοφόροι). Πρόσωπα που έχουν συγκεκριμένο ρόλο.

11. Σχήματα λόγου (υπερβολές, αντιθέσεις, προσωποποιήσεις, μεταφορές, επαναλήψεις)

12. Χρήση συμβολικών αριθμών, συνήθως το τρία και τα πολλαπλάσιά του ή το επτά

Κατηγορίες δημοτικών τραγουδιών

α. Όσα αναφέρονται στη δημόσια ζωή (ακριτικά, κλέφτικα κ.λπ.)

β. Όσα αναφέρονται σε εκδηλώσεις και συνήθειες της ιδιωτικής ζωής (της ξενιτιάς, μοιρολόγια, νανουρίσματα, της αγάπης)

γ. παραλογές= πολύστιχα αφηγηματικά τραγούδια με δραματικό περιεχόμενο και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά(π.χ του γιοφυριού της Αρτας)´

ΜΙΣΑΗΛΙΔΗ ΝΙΚΗ